

Zpráva ze zahraniční služební cesty			
Účel cesty:	Spolupráce při posilování prosazování práva v oblasti životního prostředí - zpráva z 4 Networks Conference (Konference 4 Sítí)		
Místo konání:	Řím	Země konání:	Itálie
Den odjezdu:	27. 9. 2023	Den návratu:	29. 9. 2023
Účastníci cesty:	Ing. Martin Zemek, Ph.D., ČIŽP ŘDT, OOH Mgr. Miloš Nagy, ČIŽP ŘDT, ředitel OVS		

Název: Spolupráce při posilování prosazování práva v oblasti životního prostředí - zpráva z konference o 4 Sítích

Úvod:

Konference na téma "Spolupráce při posilování prosazování práva v oblasti životního prostředí", kterou uspořádaly čtyři sítě národních orgánů zabývající se právem a prosazováním práva v oblasti životního prostředí, se konala v hybridním formátu ve dnech 28. a 29. září 2023 v prostorách Důstojnické školy karabiniérů v Římě. Zúčastnily se jí tyto čtyři sítě:

- Síť Evropské unie pro implementaci a prosazování práva životního prostředí (IMPEL)
- Síť policistů zaměřených na boj proti trestné činnosti v oblasti životního prostředí (EnviCrimeNet)
- Fórum soudců Evropské unie pro životní prostředí (EUFJE)
- Evropská síť státních zástupců pro životní prostředí (ENPE)

Tato akce navázala na úspěchy předchozích konferencí, včetně online akce v roce 2021 a osobních konferencí konaných v Oxfordu v roce 2017 a v Utrechtu v roce 2016.

Hlavním cílem setkávání zástupců těchto sítí je sjednotit příslušné zúčastněné strany ve společném úsilí o účinný boj proti trestné činnosti v oblasti životního prostředí. Hlavním cílem konference byla snaha podpořit mezinárodní spolupráci a sladění při prosazování práva EU v oblasti životního prostředí. Jednalo se o posílení sítě, sdílení zkušeností a osvědčených postupů, projednávání probíhajících případů a harmonizaci činností v oblasti prosazování práva. Klíčovými tématy konference byly:

- **Prevence a odhalování trestných činů proti životnímu prostředí**
- **Komplementárnost vymáhání správního a trestního práva**
- **Znevýhodnění environmentální kriminality**
- **Posouzení, náprava a kompenzace škod**
- **Měření výsledků vymáhání**

Program

Den 1 - čtvrtek 28. září

Konference byla zahájena uvítacími projevy zástupců hostitelské strany za účasti významných osobností, jako je italský ministr životního prostředí, národní prokurátor pro boj s mafií a generální velitel karabiniérů. V průběhu dne proběhly diskuse na zásadní témata:

- Kriminalita v oblasti životního prostředí a perspektiva evropské politiky: Zástupkyně ENV E.4 GŘ pro ŽP EK poskytla vhled do evropské politické perspektivy.

- Prevence a odhalování trestných činů proti životnímu prostředí: Prezentace se týkaly geoprostorové inteligence, umělé inteligence a technik prevence a odhalování trestných činů proti životnímu prostředí.
- Zneškodňování environmentální kriminality: Příspěvek Úřadu evropského veřejného žalobce na téma vymáhání majetku.
- Doplnění správního a trestního vymáhání práva: Odborníci se ve svých výstupech zabývali kombinací správního a trestního vymáhání práva.
- Posuzování, náprava a náhrada škod: Prezentovaná témata se týkala směrnice o odpovědnosti za životní prostředí, škod na životním prostředí a projektu Bioval.
- Měření výsledků prosazování práva: Výstupy účastníků se zabývaly iniciativami OECD a měřením účinnosti prosazování práva.

Paralelní sekce

Účastníci se po skončení jednání hlavního pléna rozdělili do pěti blokových zasedání, aby se podrobně zabývali jednotlivými tématy konference.

Den 2 - pátek 29. září

Druhý den se kromě dalších tematicky zaměřených diskusních sekcí konalo také zasedání o Ukrajině, které se zabývalo problémy životního prostředí na Ukrajině uprostřed geopolitických otřesů. Témata přednesená poslankyní ukrajinského parlamentu z Výboru pro politiku životního prostředí a správu přírody, tajemníkem Vědecko-odborné rady Ukrajiny a poradcem generálního prokurátora Ukrajiny informovala o činnosti Státní inspekce životního prostředí během války, úsilí vynaloženém na ochranu životního prostředí nebo o prosazování práva životního prostředí.

Konference byla zakončena zpětnou vazbou ze všech devíti tematických zasedání, což umožnilo každé skupině podělit se o své postřehy. Tato část zasedání poskytla příležitost k otázkám. Předsedové všech čtyř zúčastněných sítí následně shrnuli hlavní závěry konference ze svých perspektiv - regulačních orgánů, policie, státních zástupců a soudců. Diskutovali také o možnosti společného prohlášení s cílem posílit prosazování práva prostřednictvím spolupráce. Konference "Spolupráce při posilování prosazování práva v oblasti životního prostředí" posloužila jako důležitá platforma pro mezinárodní spolupráci v boji proti trestné činnosti v oblasti životního prostředí. Usnadnila sdílení znalostí, výměnu osvědčených postupů a sladění úsilí v oblasti prosazování práva, čímž posílila závazek k ochraně životního prostředí a prosazování práva v rámci všech čtyř sítí.

Závěrečné výsledky

Zástupci všech čtyř sítí vyjádřili poděkování italským karabiniérům, Evropské komisi a mezinárodním organizacím z 39 zemí, které se na akci podílely a shodli se na následujících společných prohlášeních/stanoviscích:

Komplementárnost vymáhání správního a trestního práva

Řetězec vymáhání práva by měl využívat kombinaci správních a trestních sankcí. Tento přístup umožňuje rychlé zastavení porušování předpisů pomocí správních sankcí, po nichž v případě potřeby následují trestněprávní opatření. Bylo doporučeno větší využívání preventivních opatření u přestupků spáchaných z nedbalosti.

Znevýhodnění environmentální kriminality

Byly identifikovány hnací faktory environmentální kriminality, včetně vysokých zisků, nízké míry odhalení a nízkého rizika trestu. Mezi protiopatření patřila konfiskace majetku, vyšetřování praní

špinavých peněz, zajištění toho, aby veškeré náklady na škody na životním prostředí nesly odpovědné strany a zabránění přesunu odpadů do zemí s „laxními“ environmentálními předpisy. Řešením hnacích sil environmentální kriminality a přijetím opatření, která ji učiní nerentabilní, mohou orgány zvýšit šance na odhalení a stíhání nezákonných činností.

Posouzení, náprava a kompenzace škod

Nejasnosti ve stávajících právních předpisech, zejména v souvislosti s posuzováním škod a nákladů, způsobují nejednotnost v prosazování v jednotlivých členských státech EU. Jasnost kritérií, rozhodovacích procesů a společných definic je nezbytná pro zajištění jednotného a účinného vymáhání.

Měření výsledků vymáhání

Konference zdůraznila význam stanovení jasných ukazatelů pro měření úspěšnosti úsilí v oblasti prosazování. To zahrnuje pochopení vztahů mezi vstupy, procesy a výsledky, jako jsou povolení, monitorování, inspekce, stíhání a soudní rozhodnutí. Sítě zdůraznily potřebu empirických ukazatelů pro měření úspěšnosti úsilí v oblasti prosazování práva. Tyto ukazatele by měly být spojeny s různými aspekty, včetně okruhu provozovatelů, spolupráce, kvality údajů, analýzy rizik a stanovení priorit.

Podpora nové směrnice o trestných činech proti životnímu prostředí

Sítě vyjádřily podporu návrhu Evropské komise nahradit stávající směrnici o trestné činnosti v oblasti životního prostředí (ECD). Zdůraznily význam tohoto rámce pro práci zákonodárců, inspektorů, policejních orgánů, státních zástupců a soudců. Spolupráce a zpětná vazba mezi všemi zúčastněnými stranami jsou zásadní pro zlepšení strategií a plánů v oblasti prosazování práva v oblasti životního prostředí.

Prevence

Účastníci zdůraznili, že při řešení environmentálních přestupků je třeba obecně upřednostnit princip prevence před následným řešením a reakcí ze strany subjektů vymáhání práva. Tento posun v zaměření v kombinaci s využíváním moderních technologií a podporou správního a trestního práva může pomoci účinně bojovat proti trestné činnosti v oblasti životního prostředí. Konference zdůraznila potřebu inovativních technik, jako je geoinformace, analýza velkých dat a umělá inteligence, které by orgánům umožnily proaktivně odhalovat porušení předpisů v oblasti životního prostředí. Samotný rozsah dopadů na životní prostředí vyžaduje přechod od reaktivních opatření k inteligentní prevenci a včasnému odhalování založenému na datech.

Mezinárodní iniciativy na ochranu životního prostředí

Sítě uznaly význam iniciativ, jako je např. evropská Zelená dohoda, pro řešení změny klimatu a zhoršování životního prostředí. Zdůraznily, že pro zajištění úspěchu těchto iniciativ a zachování právního státu je nezbytné praktické prosazování práva v oblasti životního prostředí.

Harmonizace postupů vymáhání práva

Sítě zdůraznily význam harmonizace postupů vymáhání práva v členských státech. Společný jazyk, jasná kritéria a společné chápání environmentálních otázek všemi zúčastněnými stranami usnadní účinné a jednotné uplatňování práva v praxi.

Závěr

Závěrem lze konstatovat, že konference "Spolupráce při posilování prosazování práva v oblasti životního prostředí" posloužila jako klíčová platforma pro mezinárodní spolupráci v boji proti trestné činnosti v oblasti životního prostředí. Nastíněná témata a výsledky poskytují plán pro účinnější prosazování práva v oblasti životního prostředí, který zajistí blaho současných i budoucích generací. Ochrana životního prostředí zůstává nejvyšší prioritou a tato konference potvrdila závazek těchto čtyř sítí k této zásadní věci.

Cestovní zpráva předložena dne: 16. 10. 2023

Zpracovali:

Ing. Martin Zemek, Ph.D.
vedoucí oddělení odpadového hospodářství

Mgr. Miloš Nagy
ředitel odboru vnitřních služeb

Schválil:

RNDr. Oldřich Jarolím, ředitel odboru technické ochrany a integrované prevence